

عبدالکریم حجت پور

مرکز نشر هاجر
ناشر تخصصی زن و خانواده
واقع در بلوار بهجت پور، تهران

نشانی: قم - بلوار معلم - مجتمع ناشران - واحد ۱۱۴
تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۱۵ پیامک: ۰۲۵-۳۱۰۱۵
hajarpub.ir info@hajarpub.ir

مؤسسه تمهید
قم - بلوار شهید صدوقی - خیابان فجر
خیابان دانش - کوچه دانش ۶ پلاک ۲۹
تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۲۰۲۴۴
www.HBV.ir

سرشناسه: بهجت پور، عبدالکریم، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور: روش فرهنگسازی پاک دامنی در قرآن
عبدالکریم بهجت پور.
مشخصات نشر: قم: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
مرکز نشر هاجر، ۱۳۹۸.
فبا، مسلسل: ۱۶۸۸
مشخصات ظاهری: ۲۴۸ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۲۴۸-۸-۰
وضیعت فهرست نویسی: فبا
موضوع: معرفت -- جنبه‌های قرآنی
Chastity -- Quranic teaching: موضوع: قرآنی
موضوع: فرهنگ -- جنبه‌های قرآنی
Culture -- Quranic teaching: موضوع: قرآنی
رده بندی کنگره: BP1۰۴
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی: ۶۱۱۸۱۷۸

روش فرهنگ سازی پاک دامنی در قرآن

نویسنده: عبدالکریم بهجت پور

مرکز نشر هاجر - ناشر تخصصی زن و خانواده

تعداد صفحه و قطع: ۲۴۸ صفحه رقی

نوبت چاپ: دوم ۱۴۰۲

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

قیمت: ۱۱۶/۰۰۰ تومان

چاپ دیجیتال مبین

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۷۸-۲۴۸-۸-۰

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۱۳.....	کلیات
۱۳.....	الف) جایگاه و اهمیت بحث فرهنگ سازی پاک دامنی و عفت
۱۶.....	ب) سؤال این پژوهش قرآنی
۱۷.....	ج) انگیزه و هدف تألیف کتاب
۱۸.....	د) روش علمی مباحث
۱۹.....	ه) مسأله‌ی پاک دامنی در جامعه‌ی معاصر نژاد
۲۲.....	و) بررسی مفاهیم

فصل اول

مرحله‌ی اول تغییر و تحول: ارزش‌گذاری پرهیز از آلودگی جنسی

۳۱.....	۱. فضای فرهنگی حاکم بر مکه در مرحله‌ی اول
۳۳.....	۲. آیات ارزش‌گذاری پرهیز از آلودگی جنسی
۸۵.....	۳. تحلیل فرایندی مرحله‌ی اول

فصل دوم

مرحله‌ی دوم تغییر و تحول: تشبیت ارزش پرهیز از آلودگی جنسی

۹۱.....	۱. فضای فرهنگی حاکم بر مکه در مرحله‌ی دوم
۹۲.....	۱،۱. زمینه‌های اجتماعی مرحله‌ی دوم

- ۱،۲. راهکارهای مقابله با تهاجم فرهنگی..... ۹۲
۲. آیات مقاوم‌سازی مؤمنان در شرایط علنی شدن دعوت..... ۹۳
- ۲،۱. آیات عام استقامت گروه مؤمن بر تمامی ارزش‌ها، در شرایط علنی شدن حضور آن‌ها در مکه..... ۹۴
- ۲،۲. آیات خاص مقاوم‌سازی مؤمنان: تشبیت ارزش پرهیز از آلودگی جنسی..... ۱۰۴
۳. تحلیل فرایندی آیات مرحله‌ی دوم..... ۱۳۰

فصل سوم

مرحله‌ی سوم تغییر و تحول: هنجارسازی پرهیز از آلودگی جنسی

۱. بررسی اجمالی فضای فرهنگی مدینه..... ۱۳۶
۲. کیفیت هنجارسازی پاک‌دامنی در مدینه..... ۱۳۷
- ۲،۱. جدول آیات ناظر به اقدام اول از مرحله‌ی سوم (دفاع از زنان در شرایط انحلال خانواده و یا مشکلات پدید آمده میان همسران)..... ۱۴۰
- ۲،۲. جدول آیات ناظر به اقدام دوم و سوم از مرحله‌ی سوم..... ۱۴۳
- ۲،۳. بررسی فرایندی مجموعه‌ی آیات مرحله‌ی سوم..... ۱۴۷
۳. آیات هنجارسازی پرهیز از آلودگی جنسی..... ۱۴۹
۴. تحلیل فرایندی آیات مرحله‌ی سوم..... ۱۹۳

فصل چهارم

مرحله‌ی چهارم تغییر و تحول: پایش و مراقبت از تقوای جنسی و هنجار پاک‌دامنی

۱. بررسی اجمالی فضای فرهنگی مدینه در ورود به مرحله‌ی چهارم..... ۱۹۹
۲. آیات مربوط به مراقبت از تقوای جنسی و هنجار پاک‌دامنی..... ۲۰۰
۳. آیات مربوط به مراقبت از هویت دینی جامعه اسلامی..... ۲۲۴
۴. تحلیل فرایندی آیات مرحله‌ی چهارم..... ۲۳۵
- نتیجه‌گیری..... ۲۳۷
- فهرست منابع..... ۲۴۳

مقدمه

در فرهنگ غرب، رفتارهای بی‌منطق و خلاف فطرت کلیسا، در رسمی نشناختن غریزه و میل جنسی و برخورد غیرارزشی با مقوله‌ی ازدواج و توصیه‌ی دین‌داران، به دوری از ازدواج و یا تک‌همسری، و مجاز نبودن طلاق همسران و اموری از این دست، منجر به پدید آمدن فشار اخلاقی، خانوادگی و اجتماعی شدیدی در جامعه گردیده است. این امر باعث شد تا پس از رنسانس و آزادی جامعه‌ی غرب از حاکمیت طولانی کلیسا، دیدگاه‌هایی بسیار افراطی درباره‌ی اثرات مخرب محدودیت‌های جنسی، که در رأس آن‌ها نظریه‌ی فروید قرار دارد، مطرح گردد و عده‌ای برای رهایی از آن چه که آن‌ها عقده‌های اخلاقی شکل گرفته در ضمیر ناخودآگاه مردم در طول دوران قرون وسطی می‌نامیدند، پیشنهاد آزادی رفتارهای جنسی را مطرح کنند، و تنها محدودیت حاکم بر این رفتارها را تجاوز به عنف و نارضایتی طرف مقابل در رابطه‌ی جنسی برشمردند. نتیجه‌ی این دیدگاه آن شد که دوستی‌های مردان و زنان، خارج از چهارچوب ازدواج، مقبول و قانونی گردد، و به هنجار تبدیل شوند و گاهی هنجارهای جنسی تا مرز هم‌جنس‌گرایی و لذت‌جویی از حیوانات شکسته شود.

ازسوی دیگر، جهان غرب در پرتوانقلاب صنعتی، از نظر اقتصادی، اجتماعی و علمی، به پیشرفت‌های عظیمی دست یافت که این امر به صورت طبیعی، توجه دیگر ملیت‌ها و مناطق جغرافیایی جهان را به سمت دنیای

غرب معطوف ساخت و دیگران را به الگوگیری از پیشرفت‌های صنعتی غربیان و پیروی از روش تحقیق آنان ترغیب نمود. هم‌چنین باعث شد تا به مرور زمان، دنیای غرب به منظور توسعه‌ی بازار مصرف و افزایش سود اقتصادی خویش، درصدد صادر نمودن فن‌آوری و محصولات صنعتی و علمی خویش برآید و جوامع هدف نیز با میل و رغبت، به استقبال این تصمیم غرب برونند. اما متأسفانه این بسته‌ی فن‌آورانه و صنعتی، یک پیوست فرهنگی، اخلاقی و اجتماعی نیز با خود به همراه داشت و از آن‌جا که بسته‌ی مذکور، مبتنی بر مبانی فکری و اندیشه‌های بنیادین اومانستی و الحادی و غیر دینی و بلکه ضد دینی بود، ورود فن‌آوری و محصولات صنعتی دنیای غرب به جهان اسلام، موجب شد تا بسیاری از کشورهای اسلامی با چالشی بزرگ در حوزه‌ی اعتقادی - اخلاقی مواجه شده و در غالب موارد، دچار انحطاط در این دو عرصه گردند. این در حالی بود که سردمداران دنیای غرب پس از مدتی و بلکه چه بسا از همان ابتدای رنسانس و تکرع انقلاب صنعتی، به فکر آن افتادند که به منظور فراهم‌سازی هرچه بیش‌تر به‌تراها و شرایط لازم برای غارت ثروت‌های طبیعی کشورها و مناطق دیگر جهان، و استثمار و استعمار بیش از پیش ملت‌ها، هژمونی و دیدگاه جهان‌شناختی خویش را به هر نحو ممکن بر فکر و اندیشه‌ی سایر اقوام و فرهنگ‌ها مسلط سازند و نظمی یکپارچه و جهانی را به رهبری و مدیریت خود بر کره‌ی خاکی حاکم کنند. این مسأله نیز به نوبه‌ی خود بر چالش و انحطاط پیش‌گفته می‌افزود.

از جهت سوم، مدیران فرهنگی در جوامع اسلامی برای تربیت نسل‌های مؤمن و انتقال ارزش‌های اسلامی و هنجارسازی عناصر فرهنگی و اخلاقی اسلامی، و مبارزه با موج فرهنگی جریان یافته از سمت دنیای غرب توانا نبودند. مجموع این امور باعث شد که تبادل فرهنگی پدیدآمده در جریان مسأله‌ی یادشده، به یک تهاجم و شبیخون فرهنگی تمام عیار مبدل گردد. به خصوص آن‌گاه که دنیای غرب، تنها خطر و سنگر قابل ملاحظه در برابر

خوی استکباری و زیاده‌طلبی سیری ناپذیر خود را، اسلام و آموزه‌های وحیانی این دین مبین یافت، و در صدد برآمد تا به صورتی هدفمندتر و هوشمندانه‌تر از سایر اهداف، پشتوانه‌ی فرهنگی جهان اسلام را مورد حمله قرار دهد. در این میان، ایران اسلامی و ملت ایران پس از انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۵۷ شمسی، به دلیل نقش ویژه و بی‌بدیل خویش در عرصه‌ی مبارزه با استکبار جهانی، بیش از همه‌ی ملت‌ها و فرهنگ‌ها مورد تهاجم و لطمه قرار گرفته، و برای آلوده‌سازی مردم این سامان، و کنار زدن هنجارهای اجتماع اسلامی در آن، نقشه‌ها کشیده شد.

یکی از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین مقولات فرهنگی در این صحنه‌ی مبارزه (که به جدّ مورد توجه جهان غرب قرار گرفته و سردمداران آن بارها با صراحت و کنایه از برنامه‌ریزی برای این مقوله سخن گفته‌اند)، مسأله‌ی اخلاق و عادات و رفتارهای جنسی مردم ایران و کشورهای اسلامی است. این جاست که باید به فکر راه حلی بود تا نسل‌های جدید و به خصوص جوانان، توان آراسته شدن به پاک‌دامنی را پیدا کنند، و عموم مردم و افراد متقی بر این مسیر مستقیم، پایداری کنند. متأسفانه روش‌های فرهنگ‌سازی این مقوله و استقامت دادن مردم، از مدل روشنی برخوردار نبوده و همین امر موجب شده است تا تلاش‌های فرهنگی و تربیتی دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط، رویش‌ها و محصول‌های بایسته را نداشته باشند و حتی اعتماد به دستگاه‌های حقوقی و انتظامی به تدریج کم‌تأثیر شود و روز به روز از توان بازدارندگی برخوردارهای انتظامی و قضایی کاسته شود.

نسخه‌ی درمان دردها و راه برپا کردن عادلانه‌ی اجتماعات انسانی و اسلامی، بازگشت به قرآن است. این نسخه‌ی شفابخش که در زمانی به تیرگی جاهلیت معاصر نزول، توانست چنان تحولات شگرف نورانی ایجاد کند، امروز هم کشتی نجات از فتنه‌های تاریک و دیجور است. روش‌های تحول در نزول تدریجی قرآن قابل کشف و استخراج است و می‌توان از سیر اقدامات قرآن،

مدل‌ها و الگوهای ساده‌شده‌ای برای تحولات اجتماعی و اخلاقی جوامع جدید به دست آورد. اصولاً کنار گذاشتن این روش‌ها باعث شد که اجتماعات مسلمانان از پیشرفت و پیشروی باز بمانند و نتوانند جامعه‌هایی مثل و نمونه برای دیگران شوند.

مؤسسه‌ی قرآنی تمهید، یادگار ارزشمند استاد محمد هادی معرفت است که از سال ۱۳۸۵ ه.ش، بر مسأله‌ی مهندسی فرهنگی متمرکز شده و در صدد است تا فرهنگ‌سازی و بازسازی فرهنگی نظام مقدس جمهوری اسلامی را بر پایه‌ی رهنمودهای قرآن سامان دهد. از این رو با توجه به نزول تدریجی قرآن و با رویکرد ترتیب نزولی (تنزیلی)، پیگیر شناخت روش‌های فرهنگ‌سازی است که از قرآن استخراج و استنباط شده باشد. خدمت‌گزاران قرآن در مؤسسه تلاش دارند تا با الگو قرار دادن قرآن کریم، روش‌های تغییر و تحول در جامعه‌ی ایران و دیگر اجتماعات معاصر را پیگیری کنند.

کتاب پیش روی شما تلاشی به منظور کشف و استخراج روش قرآنی تحول جامعه از آلودگی به پاک‌دامنی است. قرآن به منظور متحول ساختن مردم در اجتماعی آلوده، ابتدا در چند مرحله و به تدریج تغییراتی در آن ایجاد کرد تا آن‌که اجتماعی پاک‌دامن پدید آورد. در این کتاب به مراحل تغییر و سیر قرآنی تحول از آلودگی جنسی به پاک‌دامنی توجه شده و تلاش می‌شود تا الگوی ایجاد پاک‌دامنی و پاس داشت آن را در جامعه‌ی امروز ایران به دست مخاطبان دهد. ساختار کتاب در یک مقدمه و چهار فصل تنظیم شده است. در بخش کلیات، کلیاتی اجمالی درباره‌ی اهمیت و ضرورت بحث پاک‌دامنی، سؤالات اصلی که متن حاضر به آن پاسخ می‌دهد، روش علمی مباحث که به سبک تنزیلی است، تقدیم می‌شود. سپس در رابطه با مفاهیم کلیدی مرتبط با موضوع کتاب، مطالبی بیان می‌شود. در فصل اول، مرحله‌ی اول، تغییر مردم در حرکت به سوی پاک‌دامنی از منظر قرآن، یعنی اجتناب دادن آنان از آلودگی و ارزش‌گذاری پرهیز از آلودگی جنسی بیان می‌شود. در فصل دوم،

روش قرآن در تثبیت ارزش پرهیز از آلودگی جنسی بررسی می‌شود. فصل سوم به هنجارسازی پرهیز از آلودگی جنسی در اجتماع مؤمن اختصاص دارد و در فصل چهارم راه‌های مراقبت از هنجارشکل گرفته تشریح می‌شود. در خاتمه‌ی متن به بیان نتایج حاصل از پژوهش صورت گرفته، به منظور استخراج مدل قابل اجرا در عصر و مصرهای پس از نزول پرداخته شده است. امید است که این مدل استخراج شده از آیات، ما را برای پیاده کردن فرهنگ پاک دامنی در جامعه‌ی امروزیاری برساند. «بمئه و کرمه»

در این جا لازم می‌دانم از تمام پژوهشگران و مدیران مؤسسه‌ی فرهنگی قرآن و عترت تمهید که این جانب را در تهیه این اثر یاری کردند، به ویژه از آقای حجت الاسلام حامد معرفت، معاون پژوهشی مؤسسه، و سرکار خانم طاهره حسینی و حجج اسلام عبدالرضا ربیعی، احمدرضا تحیری و محمد سلطانی که در تبدیل اولیه‌ی متن کتاب کار به نوشتار مستقل از مباحث کارگاهی^۱ تلاش کردند، و نیز از سرکار خانم زهواسادات موسوی ویراستار اثر و دیگر عوامل دست‌اندرکار، تقدیر و تشکر نمایم.

عبدالحکیم بهجت پور

حوزه‌ی علمی‌ی قم مقدسه

۹۷/۶/۱

۱. لازم به ذکر است که مباحث کتاب، ابتدا برای کارگاه‌های فرهنگ‌سازی پاک‌دامنی و در تشریح اسلایدها تنظیم شده و سپس به متن قابل انتشار برای عموم تبدیل شده است.